

Marine schelpen verzamelen op La Palma

Fig. 1. De haven van Puerto de Tazacorte.

Aart Dekkers

Collecting seashells on La Palma

Summary. In November 2017 the author and his partner enjoyed a one-week ‘fly & drive’ holiday on the beautiful island of La Palma. Shelling possibilities are limited on this volcanic island, but two spots proved to be very good for collecting seashells washed ashore.

De start

Mijn partner Marja en ik hadden de vakantie vanwege verhuisperiodes pas in november 2017 gepland. Aangezien de vorige reis naar het bloemeneiland Madeira erg goed was bevallen ging ook nu de voorkeur uit naar een eiland voor de West-Afrikaanse kust. Uit het aanbod van mogelijkheden werd een ‘fly & drive’ naar La Palma gekozen, een eiland waar we beiden nog niet geweest waren. Gezien de ervaring opgedaan op Madeira, waar verzamelen aan de kustlijn vrijwel onmogelijk was gebleken, waren de verwachtingen met betrekking tot het verzamelen van schelpen flink naar beneden bijgesteld en was er uitsluitend hoop op mooi weer. En natuurlijk ook hoop op enkele *Patella* soorten, voor verder onderzoek naar de variatie in deze familie. Na een goede vlucht landden we om circa 09:00 uur op een modern ogende luchthaven bij de hoofdstad Santa Cruz en kon de gehuurde auto worden opgehaald, een Volkswagen Polo met voldoende pk's om vlot de bergen in te rijden. Immers, als ik de reisgids mag geloven is het een van de steilste eilanden ter wereld. Het was mooi zonnig in Santa Cruz en de temperatuur viel niet tegen: het was zo vroeg in de ochtend al 20 graden. Heerlijk! Zin in! Over het algemeen is het in de hoofdstad zonniger en warmer; het noordoosten van het eiland is altijd koeler en vochtiger door de noordoostpassaat, het zuidwesten is warmer en droger. Er is op het eiland ook een enorm verschil in vegetatie

en veel van de planten, struiken en bomen zijn er endemisch. Alleen daarom is dit eiland al een bezoek waard!

We hadden een huis gehuurd aan de westkant van het eiland. Een rit van maar ongeveer anderhalf uur, dankzij een flinke tunnel door het centrale bergdeel van het eiland. Als die tunnel er niet geweest zou zijn zou de rit om de noordkant of de zuidpunt van het eiland ruim een halve dag geweest zijn... Er is flink geïnvesteerd in de infrastructuur van het eiland: luchthaven, tunnel, rondweg om het eiland, havenkades in de hoofdstad en aan de westzijde van het eiland. Toch fijn dat je als inwoner van Nederland kan meegenieten van het geld dat ons land aan Europa bijdraagt...

Het was ook fijn dat we zo vroeg geland waren op het eiland: je kon nu met nog een hele dag te gaan rustig op zoek naar het gehuurde huis en gelijk genieten van de prachtige uitzichten en de beboste hellingen van de centrale bergrug. Ons huis bleek aan de rand van bananenplantages te liggen, vlakbij de doorgaande weg naar het noorden van het eiland. Ons uitzicht was prachtig: vanaf een groot terras was er zicht op de naar de zee aflopende bananenplantages en direct daarachter het oneindige zicht op de vrij vlakke zee, met slechts hier en daar een klein vissersbootje. We konden helaas vanuit het huis niet bij de zee komen: de plantages eindigden op de vulkanische kliffen. Er liep ook een

slingeweg door de plantages. Die eindigde op de hoogste klif met een prachtig uitzicht op de plaats en de haven van Puerto de Tzacorte (fig. 1).

Kleine zandstranden

Marja had een ANWB-gids gekocht met de hoogtepunten van het eiland, met achter in het boekje een gedetailleerde uitvouwbare kaart van het relatief kleine eiland. Die bleek prima bruikbaar als autokaart en is als zodanig ook intensief gebruikt in deze vakantieweek. In totaal hebben we bijna 750 kilometer gereden en we zijn het hele eiland rond geweest. En dat voor een eiland dat bekend is om de prachtige wandeltochten! We hebben natuurlijk wel stukken gewandeld en niet alleen met de auto getoerd. Op diverse plekken waren kleine stranden aangegeven op de kaart en uiteraard werden die op de verkenningstochten ingepland voor een inspectie. De meeste stranden geven een prachtig en tegelijk treurig beeld (voor de verzamelaar...): veel mooi zwart lavazand, heerlijk om op te lopen, maar nauwelijks of geen schelpen. Maar dat weet je pas als je er geweest bent.

De eerste schelpen: een *Haliotis* en een *Spirula*

Nog op de dag van de aankomst zijn we de naaste omgeving gaan verkennen. Het werd Puerto de Tzacorte, dus terug de berg af en naar het leuke vissersplaatsje en het zwarte lavastrand. Overal mooie afgeronde keien in het zand maar schelpen... ho maar. Desondanks toch twee vers aangespoelde schelpen gevonden: een *Haliotis tuberculata coccinea* en mijn eerste zelf gevonden *Spirula spirula*, die overigens soms massaal aanspoelt op de Canarische eilanden. Verder alleen wat dode kleine visjes van circa 4 cm. De moderne, met Europees geld aangelegde haven is vooral voor de kleine vissersboten (geen trawlers) en boten voor het walvis-spotten. We hebben er heerlijk aan het strand gegeten in een voormalige visserskapel, vier gangen inclusief een drankje voor € 15 p.p. (en bij het aantal gangen was de koffie nog niet inbegrepen). Met heerlijke verse vis. Een aanrader. Puerto de Tzacorte is een van de beste plekken om vis te eten op La Palma. In het pikkedonker weer terug de slingerweg de berg op. Er zijn namelijk nauwelijks lantarenpalen op het eiland, dat is even wennen en goed uitkijken.

Puertito de Santo Domingo

De volgende dag heerlijk ontbeten met onder andere de piepkleine lokaal geteelde bananen van zo'n 10 cm, superheerlijke groene sinaasappels en een mand vol eieren die de huiseigenaresse voor ons had klaargezet. Zij sprak geen woord Engels, maar was wel erg gastvrij. Zonder enig plan zijn we noordoostelijk getrokken, door een fraai landschap over de slingerende hoofdweg langs de kust. Via het leuke plaatsje Puntagorda, waar we de lunch genoten op een dorpspleintje, uiteindelijk bij Santo Domingo de Garafia terecht gekomen. Ik wilde daar eigenlijk wel even de zee van dichtbij zien en er bleek een weg naar beneden te gaan naar Puertito (wat dacht ik kleine haven betekent). De weg werd steeds smaller en kwam uiteindelijk op een parkeerplaats uit. Daar vandaan liep een wandelpad dat af en toe meer een rotspad was met klauterpartijen. En uiteindelijk kwamen we terecht bij Puertito de Santo Domingo. Het wordt in de reisgids niet vermeld, maar het is echt een bezienswaardigheid. De steile

rots is volgebouwd met armetierige, deels in de rots uitgehakte woningen (fig. 2) en er is een klein bassin van ongeveer 5 x 5 meter dat kennelijk het 'kleine haventje' moet voorstellen. Op de foto zijn de woningen te zien. Prachtig! Uiteraard werd hier nog even op de rotsen bij de waterlijn gekeken. De buit was de overal voorkomende Alikruik *Littorina littorea* en twee patella soorten. *Patella piperita* zat het hoogst en was eenvoudig te verzamelen. Er zat nog een groter wordende soort wat lager op de rotsen en bij het verzamelen was het uitkijken voor de golven. Van de tweede soort heb ik er slechts drie geoogst; ik dacht dat het *Patella crenata* was – en waarom zou je er dan meer meenemen? Maar ik noem het nu maar *Patella* cf. *crenata*: de schelp is hoger en ruwer dan de veel plattere en gladdere *Patella crenata* zoals we die kennen en die ik ook later nog verzameld heb in het natuurbad La Fajana, in het noordoosten van La Palma. Op de terugweg werd nog een restant van een maaltijd ontdekt langs het pad omhoog: schaalhorens en tolhorens. Voornamelijk *Patella aspera* en die komt niet voor in het littoraal; dit is daarom vermoedelijk een opgedoken maaltijd geweest.

Natuur en steden

Uiteraard zijn we de centraal gelegen bergketen ingetrokken, met de krater-restanten: Parque Nacional de la Caldera de Taburiente. Met lekker warm weer vanaf het bezoekerscentrum over ongeveer 9 km 900 m omhoogklimmen. Best wel wat voor een ongetraind iemand als ik. Het uitzicht viel een beetje tegen door de laaghangende bewolking en bovenop de rand van de oude krater was het toch wel frisjes. De begroeiing was ronduit monotoon met slechts één soort den bovenop de krater. Een stel Raven *Corvus corax* was vooral geïnteresseerd in ons brood. Het was het enige dierlijke leven dat we daar zagen.

Dan de steden. Als je een beetje wilt winkelen moet je in de grootste stad van het eiland zijn, Los Llanos de Aridane aan de westkant, of natuurlijk in de hoofdstad Santa Cruz aan de oostkant van het eiland. In beide steden is nog heel veel leuks te zien aan oude huizen en smalle straatjes met mooie doorkijkjes – en naast het natuurschoon (overal op het eiland) ook de moeite waard om te bekijken. Tip: in de winkels liggen sieraden met getrommelde maar ook facet geslepen lichtgroene halfedelstenen: olivijn. In het formaat van kwartskorrels zijn kleine kristallen olivijn overigens hier en daar (o.a. in Santa Cruz) ook in het zwarte lavazand te vinden. Het mineraal is een normaal bestanddeel van de lava. Een aanrader is ook het Archeologisch Museum in Los Llanos de Aridane. Het laat restanten zien van de oorspronkelijke bewoners, gereedschappen, et cetera en hun cultuur – voordat de Spanjaarden het eiland veroverden. Bewerkte boten, schelpen en vulkanisch glas. Het eiland was verdeeld door 12 clans waarvan de leefgebieden nu nog min of meer gelijk vallen met de huidige gemeentegrenzen. De Spanjaarden hebben de oorspronkelijke bewoners genadeloos uitgemoord.

Santa Cruz

Naast het winkelen (voor Marja) en heerlijke terrassen met tapas en een goed koud bier is Santa Cruz een mooie plaats om uitgebreid te bekijken. En na afloop een duik in zee bij het prachtig aangelegde strand aan de promenade (wederom met Europese gelden?) ten noorden van de grote haven. Beschut tussen een

Fig. 2. Puertito de Santo Domingo. Bijzondere rotswoningen aan de waterkant.

Fig. 3. Indrukwekkende vulkanische rotspartijen bij Playa de Nogales. Vindplaats van een verse dode *Trivia* cf. *candidula*.

aantal strekdammen is het heerlijk toeven en het zeewater is in november nog heerlijk van temperatuur. Uiteraard ook even kijken of er wat te vinden is. Wat bleek? Overal lagen kleine schelpjes verspreid over het langzaam oplopende strand en de nog natte vloedlijn bood een nog grotere hoeveelheid schelpjes. Vooral losse kleppen van kleine bivalven zijn er te vinden en sporadisch ook wat kleine gastropoden. In de tabellen zijn de vondsten weergegeven (tabel 1, 2). Dus even niet zonnen (Marja wel) maar gebukt lopen (ik) om lekker wat op te rapen! Een enorme meevaller, want hier was echt niet op gerekend.

De noordoostkust van Santa Cruz naar La Fajana

Een bezoek aan het noorden van het eiland hebben we via de tunnels en via Santa Cruz gepland, met als uiteindelijk doel het natuurbad La Fajana. Al slingerend langs de kliffen met prachtig uitzicht komen we langs diverse plekken waar we wel even willen rondkijken. Een daarvan is Playa de Nogales. Na de auto geparkeerd te hebben moeten we nog een kleine 700 meter over een pad langs de steile rotsen lopen (fig. 3) om bij het zwarte lavastrand van ongeveer een meter of 400 te komen. De rotsen zijn veelkleurig en met banden, erg indrukwekkend. Ik heb het hele strand afgezocht: wat versleten en kleine schalen van *Patella aspera* en verder niets. En dan opeens een mooie vondst: een verse dode *Trivia* cf. *candidula*, maar helaas wel de enige. Mooie buit! Weer terug de auto in en naar La Fajana, langs een prachtige route. La Fajana is een natuurbad dat gemaakt is door poelen te ommuren en bij hoog water wordt het water in de zwembaden ververs. De golven spatten uiteen op de muren. Ik zie er prachtige grote patellasoorten zitten, maar durf het niet aan om er wat van te oogsten, veel te gevaarlijk. De kracht van water is groot en ik heb geen zin om met mijn hoofd tegen de betonnen muur aan gekwakt te worden. Uiteraard zijn we hier gaan zwemmen, tussen de vissen in, prachtig. Nog mooier werd het toen ik op een binnenmuur van het zwembad *Patella crenata* ontdekte en op de rotsen aan het andere eind van het bad vond ik relatief kleine platte donkere *Patella piperata*. Die laatste waren door de over de rand van het zwembad beukende golven ook moeilijk te pakken te krijgen. Maar totaal anders dan de *P. pi-*

perata van Puertito de Santiago. Uiteindelijk terug naar huis via de noordelijke weg dwars door de bossen. Het was alweer bijna donker toen we in een restaurant in de buurt van Tijarafe zijn gaan dineren. Met uitzicht op zee, of eigenlijk op een prachtige zonsondergang. Ik had de camera niet bij me helaas, maar het bedienend personeel sloeg aan het fotograferen. 't Was echt heel bijzonder.

Naar het zuiden van La Palma

In het recente verleden zijn er nog vulkaanuitbarstingen geweest in het zuiden van het eiland en er is nog veel onbegroeide rots te zien. Vanuit Los Llanos de Aridane eerst de kustweg gevolgd en later de enige (kust)weg naar het zuiden, met als centrale plaats Los Cristianos. Daar hebben we het bezoekerscentrum van de Vulcan de San Antonio bezocht en daarna de vulkaan zelf. Er is een pad uitgezet over de kraterrand met prachtig uitzicht naar alle kanten van het zuiden en het zuidwesten van het eiland. Daarna met de auto de oostelijke route genomen via een slingerweg via het plaatsje Las Caletas door het woeste en kale 'maan'-landschap gereden, naar de zuidelijkste punt van La Palma: de zoutpannen ('Salinas') en de vuurtoren ('Faro') van Punta de Fuencaliente. In droogstaande poelen tussen de rotsen vonden we daar gruis met vooral kleine gastropoden! Ook Sylvia van Leeuwen is daar op mijn aanraden een maand later gaan verzamelen. De vindplaats is vlakbij de Salinas (vandaar de locatie Salinas de Fuencaliente, fig. 4) en best wel hoog boven de zee. Kennelijk het resultaat van flinke stormen die het zeewater vol met schelpjes, gruis, etc. hoog de rotsen opjagen. De schelpjes heb ik met de hand geselecteerd uit het gruis en na een krap uurtje zijn we gaan genieten van een drankje in het restaurant bij de Salinas. Het is immers één van de grote (bustoeuristen) attracties van het eiland. We hebben verder geen gruis meegenomen om later uit te zoeken. Achteraf een gemiste kans...

Dan de weg terug via de westelijke route om de krater heen, dwars door de wijngaarden die op de hellingen het zonlicht vangen, weer terug naar Los Canarios. En omdat er geen andere route is dan ook weer de hele kustweg terug. Kustweg is eigenlijk te veel gezegd, omdat de weg vrij hoog op de steile berghel-

Fig. 4. Salinas de Fuencaliente. Vindplaats van veel kleine gastropoden.

Fig. 5. Gastropoden van diverse locaties. Boven: *Trivia* cf. *candidula* Playa de Nogales, 2x *Patella piperata* La Fajana in zwembad. Onder: *Nassarius* cf. *cuvierii*, *Vexillum* cf. *zebrinum*, *Anachis avaroides* en *Mitromorpha gofasi* alle 4 uit het gruis van Salinas de Fuencaliente.

ling ligt en je nergens naar beneden bij de zee kan komen.

De westkust bij Puerto Naos en verder zuidelijk

Vanuit Puerto Tazacorte gaat er een echte kustweg naar het zuiden via de nieuwe badplaats Puerto Naos naar het eindpunt van de weg bij El Remo, waar de weg doodloopt op de steile rotsen. De kuststrook is een platter stuk lava waar je goed bij zee kan komen bij diverse stranden. Het gebied is bezet met bananenplantages. Het eerste strandje is Playa Nueva. Een parkeerplaats met ruimte voor een aantal auto's en een bobbelig geplaveid pad naar beneden naar het zwarte strand. Behoudens een aantal *Columbella adansoni* is er werkelijk niets te vinden. Verder geheel verlaten. Er is ook geen bebouwing in de buurt. Door naar Puerto Naos. Hier geparkeerd op de centrale parkeerplaats. Een vrij lang strand dat omgeven is door hoogbouw. Lekker gewandeld in het dorpje dat grotendeels bestaat uit appartementencomplexen voor zonanabidders. Het is verder een doods oord, ook al wil het graag doorgaan voor een mondaine badplaats. Niets aan schelpen te vinden. De zee heeft hier hoge golven en slechts een enkele gast waagt zich in zee. Het is wel de drukste badplaats die we in deze vakantie hebben gezien. Volgend doel was Playa de Charco Verde. Het blijkt een mooi groot zandstrand te zijn met nog een rotspartij in het midden, pas aangelegd en voor badgasten best aantrekkelijk lijkt mij. De vloedlijn levert een 30 tot 40-tal *Phorcus sauciatus* op, en verder nog *Columbella adansoni*, juveniele *Stramonita haemastoma*, een *Patella aspera* en de leukste vondst: een mooi exemplaar van *Clanculus berthelotii*.

Het eindpunt van deze trip is El Remo. Het is een binnendijks stukje land dat veel weg heeft van klein Mexico. Kleine op vakantiehuizen lijkende huizen, sommige met twee verdiepingen, in Spaanse stijl. Een dorpje voor het weekend of zo, of voor 'pensionadas'. Er zijn twee restaurantjes die als een toren gebouwd zijn om uitzicht boven de dijk te kunnen bieden. Veel kleine vissersbootjes van het type sloepje. Geen strand.

Eerdere reisverslagen van La Palma

In het verleden heeft Freek Titselaar twee reisverslagen gepu-

bliceerd: La Palma Canarische Eilanden (1998) en een tweede deel in 1999. Freek heeft in beide reizen gedoken op het eiland en ook soorten verzameld die wij niet verzameld hebben, zoals levende *Conus pulcher siamensis* Hwass in Bruguière, 1792 en *Bursa thomae* (d'Orbigny, 1842) en enkele andere fraaie soorten, waarvan een aantal door ons dood aan het strand gevonden is. In het tweede reisverslag (1999) geeft Freek een soortenlijst met vijf bivalven waaronder *Pinna nobilis* (Linnaeus, 1758) [waarschijnlijk bedoelde hij *Pinna rudis* Linnaeus, 1758] die wij niet gevonden hebben (de andere bivalven wel) en 29 gastropoden waarvan de mooie grote soorten als *Cymatium nicobarium* (Röding, 1798) [thans in het genus *Monoplex*] en *Phalium undulatum* (Gmelin, 1791) [nu in *Semicassis*] in het oog springen. Freek heeft geen strandvondsten gerapporteerd en duidelijk anders gezocht. Freek stelt (1999: 68): "Voor de duiker is La Palma een Atlantisch paradijs, dat onderzocht moet worden naar schelpen door iedere verzamelaar, die geïnteresseerd is in Europese mollusken". Dan vermoed ik dat de zuidoostkant van het eiland de meest geschikte plaatsen oplevert, omdat daar de golfslag minder is. Dus ten zuiden van de hoofdstad Santa Cruz.

Conclusies

La Palma is een werkelijk prachtig eiland, maar een moeilijk eiland om schelpen te verzamelen. Erg lonend was het strand in de hoofdstad Santa Cruz, ook al is het meeste spul dat je vindt wel wat gesleten. Verrassend was het aanspoelsel (gruisbankjes) van kleine soorten, hoog in de spatzone en spleten op de lavarotsen, op de zuidpunt van het eiland bij de zoutwinning (Salinas de Fuencaliente). Hier zaten hele leuke kleine soorten bij die endemisch zijn voor de Canarische eilanden. Sylvia van Leeuwen heeft (op mijn tip) van deze locatie gruis meegenomen dat nog nader uitgezocht gaat worden door Sylvia. Wellicht een vervolg op dit artikel...

Op de kleine zwarte stranden aan de zuidwestkust zijn nauwelijks schelpen te vinden, behalve de wat steviger *Columbella adansoni*, die overal wel te vinden is, en andere stevige soorten. De stranden aan de noordoostkant geven wat *Patella* soorten te zien, en daar houdt het dan ook wel mee op. Mijn vondst daar

Tabel 1. Gevonden Gastropoda, Scaphopoda en Cephalopoda. Locaties / Verzamelplekken: 1 = Puertito de Santo Domingo, levend op rotsen; 2 = Puertito de Santo Domingo, leeg op pad naar het water; 3 = Playa de Nogales, strand; 4 = La Fajana in zwembad; 5 = strand van Puerto de Tazacorte; 6 = Playa de Charco Verde, strand; 7 = Playa Nueva, strand. Coll. AMD = Aart Dekkers (met aantal vermeld), SvL = Sylvia van Leeuwen.

Soort en *) opmerkingen	Santa Cruz, strand		Salinas de Fuencaliente, strand		Overige locaties coll. AMD Locatie (aantal) L= levend verzameld
	coll. AMD	coll. SvL	coll. AMD	coll. SvL	
<i>Haliotis tuberculata coccinea</i> Reeve, 1846		ja		ja	1
<i>Diodora graeca</i> (Linnaeus, 1758)	1x				
<i>Diodora gibberula</i> (Lamarck, 1822)			2x		
<i>Diodora canariensis</i> Verstraeten & Nolf, 2007	3x				
<i>Patella piperata</i> Gould, 1846	-	ja	1x	ja	1(6L), 3(1), 4(4L)
<i>Patella cf. crenata</i> Gmelin, 1791 *1)					1(3xL), 2(1x)
<i>Patella crenata</i> Gmelin, 1791 *2)		ja			4(2xL)
<i>Patella aspera</i> Röding, 1798		ja		ja	2 (5x), 3(5x), 6(1x)
<i>Gibbula candei</i> (d'Orbigny, 1840)	3x	ja			
<i>Gibbula spurca</i> (Gould, 1856)	3x				
<i>Phorcus sauciatus</i> (Koch, 1845)			3x	ja	2(2x), 6(>30)
<i>Jujubinus gravinae</i> (Dautzenberg, 1881)			1x		
<i>Jujubinus hernandezii</i> Rolán & Swinnen, 2009		ja	2x		
<i>Clanculus berthelotii</i> (d'Orbigny, 1840)					6(1x)
<i>Tricolia pullus canarica</i> Nordsieck, 1973	1x	ja	1x		
<i>Tectarius striatus</i> (King, 1832) [vroeger in <i>Littorina</i> !]		ja	>25	ja	1(2xL)
<i>Alvania subcalathus</i> Dautzenberg & H. Fischer, 1906		ja			
<i>Crisilla picta</i> (Jeffreys, 1867)		ja			
<i>Zebina paivensis</i> (Watson, 1873)		ja			
<i>Turritella turbona</i> Monterosato, 1877	3x	ja			
<i>Vermetus spec.</i>	1x	ja			
<i>Bittium incile</i> R. B. Watson, 1897		ja	10x		
<i>Bittium latreillii</i> (Payraudeau, 1826)		ja	1x		
<i>Atlanta peronii</i> Lesueur, 1817		ja			
<i>Trivia cf. candidula</i> (Gaskoin, 1836) *3)		ja			3(1x)
<i>Naria spurca</i> (Linnaeus, 1758)	4x	ja			
<i>Luria lurida</i> (Linnaeus, 1758)				ja	
<i>Notocochlis dilwynii</i> (?) (Payraudeau, 1826)	1x	ja			
<i>Natica canariensis</i> Odhner, 1932	3x				
<i>Natica furva</i> Watson, 1897	6x				
<i>Polinices porcelana</i> (d'Orbigny, 1840) *4)	10x	ja			
<i>Bursa thomae</i> (d'Orbigny, 1847)		ja			
<i>Turritriton kobeltii</i> (Maltzan, 1884)	1x				
<i>Stramonita haemastoma</i> (Linnaeus, 1767)	1x	ja	-	ja	2(1x), 6(2x)
<i>Anachis avaroides</i> Nordsieck, 1975		ja	3x		
<i>Columbella adansoni</i> Menke, 1853	1x	ja	1x	ja	6(1x), 7(5x)
<i>Ocenebrina aciculata</i> (Lamarck, 1822)	1x				
<i>Tritia cuvierii</i> (Payraudeau, 1826)	4x	ja	4x		
<i>Isara cornea</i> (Lamarck, 1811)	1x				
<i>Vexillum zebrinum</i> (d'Orbigny, 1840)			10x		
<i>Mitromorpha gofasi</i> Mifsud, 2001			2x		
<i>Hastula lepida</i> (Hinds, 1844)	5x	ja			
<i>Marshallora adversa</i> (Montagu, 1803)		ja			
<i>Psilaxis krebsii</i> (Mörch, 1875)		ja			
<i>Retusa truncatula</i> (Bruguière, 1792)		ja			
<i>Cylichna spec.</i>	1x				
<i>Williamia gussoni</i> (Costa, 1829)		ja			
<i>Umbraculum umbraculum</i> (Lightfoot, 1786)	1x				
<i>Fissidentalium candidum</i> (Jeffreys, 1877)	1x				
<i>Spirula spirula</i> (Linnaeus, 1758)	-	-	-	-	5(1x)

*1) Hernandez *et al.* (2011) plaat 6 fig. E + F.

*2) Hernandez *et al.* (2011) plaat 6 fig. G + H.

*3) *Trivia cf. candidula*: deze soort wordt ook voor de kust van Senegal gevonden. Het is mogelijk een complex van soorten, vandaar hier als *cf. candidula* opgenomen.

*4) *Polinices porcelana* (D'Orbigny, 1840) staat in WoRMS en de literatuur als *Policinus lacteus* maar dat is een soort uit de Caraïben. Dit is een ongepubliceerde eigen mening.

Fig. 6. (Pagina 26, boven) Gastropoden van diverse locaties. Bovenste rij: *Patella piperata* en *Patella cf. crenata* Puertito de Santo Domingo. Middelste rij: *Patella crenata* La Fajana in zwembad, *Columbella adansoni* Playa de Nueva. Onderste rij: *Haliotis tuberculata coccinea* Puerto de Tazacorte, groepje *Phorcus sauciatus* Playa de Charco Verde.

Fig. 7. (Pagina 26, onder) Schelpen van het strand bij Santa Cruz. Bovenste rij: 2x *Glycymeris stellata*, *Bosemprella incarnata*, *Gari costulata*. Middelste rij: *Spondylus senegalensis*, *Callista chione*, *Moerella donacina*, *Lima lima*. Onderste rij: *Ervilia castanea*, *Laevidentalium caudani*, *Hastula lepida*, *Policinus porcelana*.

Tabel 2. Gevonden Bivalvia van Santa Cruz en Salinas de Fuencaliente. Coll. AMD = Aart Dekkers (met aantal vermeld), SvL = Sylvia van Leeuwen.

Soort en *) opmerkingen	Santa Cruz, strand		Salinas de Fuencaliente, strand	
	coll. AMD	coll. SvL	coll. AMD	coll. SvL
<i>Glycymeris stellata</i> (Brugière, 1789) *5)	>30x	ja		
<i>Gregariella petagna</i> (Scacchi, 1832)	2x			
<i>Bractechlamys corallinoides</i> (d'Orbigny, 1840)	2x	ja		ja
<i>Flexopecten flexuosus</i> (Poli, 1795)	2x	ja		
<i>Palliolium tigrinum</i> (O. F. Müller, 1776)	1x			
<i>Talochlamys pusio</i> (Linnaeus, 1758)		ja		
<i>Mimachlamys varia</i> (Linnaeus, 1758)	2x			
<i>Spondylus senegalensis</i> Schreibers, 1793	4x	ja		
<i>Lima lima</i> (Linnaeus, 1758)	>20x	ja		
<i>Limaria hians</i> (Gmelin, 1791)	2x			
<i>Ctena decussata</i> (Costa, 1829)	4x	ja	1x	ja
<i>Lucinella divaricata</i> (Linnaeus, 1758)		ja		
<i>Diplodonta trigona</i> (Scacchi, 1835)	1x	ja		
<i>Chama gryphoides</i> Linnaeus, 1758		ja		
<i>Pseudochama cristella</i> (Lamarck, 1819)	5x	ja		
<i>Condylocardia verdensis</i> Salas & Rolán, 1990		ja		
<i>Cardita calyculata</i> (Linnaeus, 1758)	1x			
<i>Astarte fusca</i> (Poli, 1791)	4x	ja		
<i>Acanthocardia echinata</i> (Linnaeus, 1758)		ja		
<i>Acanthocardia tuberculata</i> (Linnaeus, 1758)	>30	ja		
<i>Papillicardium papillosum</i> (Poli, 1791)		ja		
<i>Parvicardium vroomi</i> Van Aartsen, Menkhorst & Gittenberger, 1984		ja		
<i>Moerella donacina</i> (Linnaeus, 1758) *6)	20x	ja		
<i>Bosemprella incarnata</i> (Linnaeus, 1758) *6)	8x	ja		
<i>Ervilia castanea</i> (Montagu, 1803)	20x	ja		
<i>Callista chione</i> (Linnaeus, 1758)	20x	ja		
<i>Irus irus</i> (Linnaeus, 1758)	4x	ja		
<i>Venus casina</i> Linnaeus, 1758	14x	ja		
<i>Venus verrucosa</i> Linnaeus, 1758		ja		
<i>Gouldia minima</i> (Montagu, 1803)	1x			
<i>Gari costulata</i> (Turton, 1822)	12x			
<i>Pandora pinna</i> (Montagu, 1803)		ja		

*5) *Glycymeris stellata* (Brugière, 1789) in Hernandez *et al.* 2011: 608 pl. 104 fig. A is niet die soort maar een andere, voornamelijk West-Afrikaanse soort. *G. stellata* staat wel afgebeeld in dat werk (2011: 606 pl. 103 fig. O) maar als *G. vanhengstumii* Goud & Gulden, 2009. Determinaties door Jeroen Goud.

*6) beide soorten voorheen in het genus *Tellina*.

van een vers aangespoelde *Trivia* was een grote verrassing.

Duiken, zoals Freek Titselaar jaren terug heeft gedaan (Titselaar, 1998 en 1999) geeft waarschijnlijk goede kansen om de grotere soorten ook te bemachtigen en biedt wellicht ook goede mogelijkheden met betrekking tot het verzamelen van gruis, maar dat is voor iemand anders om weer eens te doen.

Dankzegging

Mijn dank gaat uit naar Sylvia van Leeuwen die haar vondenlijst van de wat grotere soorten (de hele kleintjes moesten nog worden uitgezocht) beschikbaar stelde van haar reis naar La Palma in januari 2018. De identificatie van deze soorten is door Sylvia van Leeuwen. Tevens ben ik dank verschuldigd aan Henk Dekker die mij heeft geholpen om de moeilijkere soorten te determineren en aan Jeroen Goud voor de determinatie van de gevonden *Glycymeris* soort.

Geraadpleegde bronnen

HERNANDEZ, J.M., E. ROLÁN, F. SWINNEN, R. GÓMEZ & J.M. PÉREZ. 2011. Moluscos y conchas marinas de Canarias. Sole-nogastres, Caudofoveata, Bivalvia, Cephalopoda y Scaphopoda. Coordinado por Emilio Rolán. – Conchbooks, Hackenheim, 1-716

TITSELAAR, F.F.L.M., 1996. La Palma, Canary Islands, January 1996 / La Palma, Canarische Eilanden. – Spirula Newsletter / Mededelingenblad 44(2): 10-12.

TITSELAAR, F.F.L.M., 1998. A revision of the recent European Patellidae (Mollusca: Gastropoda) Part 1. The Patellidae of the Azores, Madeira, the Salvagens and the Canary Islands / Een revisie van de recente Europese Patellidae (Mollusca: Gastropoda) Deel 1. De Patellidae van de Azoren, Madeira, de Salvagens en de Canarische Eilanden. – Vita Marina 45(3-4): 21-62.

TITSELAAR, F.F.L.M., 1999. Observations in the Canary Islands part 2: Marine molluscs from La Palma 'La Isla Bonita' / Waarnemingen op de Canarische Eilanden deel 2: Mariene mollusken van La Palma. – Vita Marina 46(1): 61-68.

WORMS – MolluscaBase (2018). Accessed on 2018-04-23 through: World register of Marine Species at <http://www.marinespecies.org>

Foto's Aart Dekkers, van locaties op La Palma met een Olympus PL-1; foto's van de schelpen met een Olympus OMD 10 Mark II met standaard lens.

Adres van de auteur
aart.dekkers@wxs.nl